

C193 – IBH10

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

29 april 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR INSTITUTIONELE EN BESTUURLIJKE HERVORMING
EN AMBTENARENZAKEN

Vraag om uitleg van de heer Jan Loones tot de heer Bart Somers, minister-president van de Vlaamse regering,
over de overheveling van de plantentuin te Meise

Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken

Donderdag 29 april 2004

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 13.54 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jan Loones tot de heer Bart Somers, minister-president van de Vlaamse regering, over de overheveling van de plantentuin te Meise

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Loones tot de heer Somers, minister-president van de Vlaamse regering, over de overheveling van de plantentuin te Meise.

De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, deze vraag volgt op het gesprek dat we hier vorige week hebben gevoerd. Ik zal dus niet alles herhalen. Mijnheer de minister-president, na uw toezeggingen en uw houding die u vorige week zeer uitgebreid uiteen hebt gezet, heeft de zaak een vervolg gehad op het Overlegcomité. Het is dan ook niet slecht de zaak even te overlopen en enige duiding en verduidelijking te vragen.

Ik zal in het kort herhalen waarover het gaat. Ik weet dat de burgemeester van de buurgemeente van Meise, die hier aanwezig is, zeer geïnteresseerd is in de plantentuin. Het dossier sleept al aan van in 2001, toen het Lambermontakkoord werd afgesloten. Om een samenwerkingsakkoord af te sluiten, moesten er nog vier problemen uit de weg worden geruimd : het aantal Franstalige medewerkers dat zou blijven, de financiële repercussies van de overdracht, de wijze waarop de Franstalige en de Vlaamse medewerkers gescreend zouden worden, de verbeteringen die zouden worden aangebracht aan hetgeen onder de federale bevoegdheid blijft vallen – het herbarium, de verzameling en de bibli-

otheek –, en – typisch Belgisch – de discussie over de tendentieuze geschiedschrijving.

Intussen is dit dossier volledig uit de hand gelopen. Er is geen samenwerkingsakkoord. Ondertussen heeft de federale overheid er echter ook geen enkele zorg aan besteed. Het gebouw is dan ook in slechte staat. De directie heeft daarop klachten geuit over het beheer van het gebouw.

Mijnheer de minister-president, verleden week hebt u gezegd dat u de resultaten zou afwachten van wat op het Overlegcomité werd beslist en dat de Vlaamse regering geen andere toegevingen zou doen dan die die reeds waren gebeurd bij het compromis van 4 april 2003. Er was een uitdrukkelijke toezegging dat er niet zou worden afgeweken van de destijds afgesloten afspraken. De Vlaamse regering zou niet investeren in de plantentuin vooraleer die was overgedragen en volwaardig eigendom was van Vlaanderen. U hebt ook de federale overheid met de vinger gewezen. U zei dat, zolang de tuin haar eigendom was, ze zich moest gedragen als een goed huisvader.

Mijnheer de minister-president, ik heb u toen gevraagd of u op een of andere manier overwoog om de federale overheid aansprakelijk te stellen voor de verwaarlozing. U hebt gezegd dat u de zaak zou herbekijken nadat de resultaten bekend waren van het Overlegcomité.

Iedereen die oog heeft voor het goed beheer zal tevreden zijn met het resultaat. Er is eindelijk een doorbraak. Er zouden onderhoudswerken worden uitgevoerd. Dat is het essentiële van de zaak. Ik wil hier dan ook niet alleen kritiek geven. Het is een goede zaak dat de Vlaamse regering een doorbraak heeft bewerkstelligd op het Overlegcomité.

We hebben wel vragen over de inhoud, onder andere over hetgeen is beslist over de vier punten die ik daarnet heb aangehaald. Uit wat ik lees, is daar

Loones

nog niets over bedongen. Er zou worden heronderhandeld. Voor het einde van 2004 moet er een akkoord zijn.

Hebben we voet bij stuk gehouden ? Wat is het resultaat ? Waarom is er geweigerd nu al een akkoord te sluiten ?

U schuift de zaak door naar de volgende regering ; dat is natuurlijk gemakkelijk. Er is niets bereikt en het akkoord dat al verworven was, maar niet goed was genotuleerd, hebt u zelfs niet in stand kunnen houden. Wat is er dan gebeurd met die vier punten ?

Een tweede aspect is de financiering. We zijn nu tot een systeem van loutere prefinanciering gekomen. De Belgische overheid doet werken ten belope van 1,2 miljoen euro en wij betalen die terug. We zijn dus ver van huis. Vorige week hebt u zelf uitdrukkelijk gezegd dat het de federale overheid is die een fout begaat. Zij moet haar goed onderhouden ; ze heeft het op dit ogenblik immers nog in eigendom. Ik heb gesuggereerd dat de Vlaamse overheid zelf werken zou laten uitvoeren en de kosten zou terugvorderen, maar u wilde dat niet doen omdat de federale overheid verantwoordelijk is voor een goed onderhoud.

De toestand is nu helemaal anders. De federale overheid zal onderhoudswerken uitvoeren, en wij zullen die terugbetalen. Dat is in 24 uur een grote verandering van houding. Hoe bent u daartoe gekomen ?

Intussen heb ik bijkomende argumenten gevonden. Vorige week zochten we naar een juridisch argument om de Vlaamse overheid de macht te geven de eigenaar te verplichten tot de normale onderhoudswerken. Welnu, dat juridisch argument bestaat. De plantentuin van Meise is een beschermd landschap. De Nationale Plantentuin van België is bij koninklijk besluit van 9 augustus 1967 gerangschikt als landschap, in toepassing van de vroegere wet van 7 augustus 1931, nu vervangen door het decreet van 16 april 1996.

Artikel 14 van paragraaf 2 van het decreet legt de eigenaars van een definitief beschermd landschap uitdrukkelijk op de nodige instandhoudings- en onderhoudswerken uit te voeren, het in goede staat te houden, het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen, enzovoort. Inbreuken op die bepaling zijn strafrechtelijk betugelbaar, zodat we klacht kunnen indienen tegen het slecht onderhoud.

Naast de strafrechtelijke maatregelen kan bij een veroordeling ook bevel worden gegeven het goed in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Wanneer de vastgestelde termijn is verstreken kan de Vlaamse regering of haar gemachtigde de werkzaamheden op kosten van de veroordeelde laten uitvoeren.

Het blijkt dat ook onroerende goederen in dat beschermd landschap onder die verplichting tot onderhoud vallen. Dat is ook nogal evident. Het decreet tot bescherming van landschappen laat ons dus toe, in plaats van deze overeenkomst te sluiten over de terugbetaling van werken die al door de federale overheid zouden moeten zijn uitgevoerd, klacht in te dienen, zelfs met strafrechtelijke gevolgen, teneinde de federale overheid te laten veroordelen en de werken te laten uitvoeren op haar kosten.

We zitten nu toch in een sfeer van klachten. In het betreffende rechtsgebied vindt het parket blijkbaar de tijd om burgemeesters te ondervragen omtrent zeer lichtzinnige klachten. We kunnen ons dan ook afvragen of het parket ook niet de tijd zou vinden om zo'n onderzoek te voeren. Misschien komt wel iemand anders op het idee, want het zou me verwonderen als de Vlaamse regering het zou doen.

Mijnheer de minister-president, wat is nu juist de situatie ? Wat heeft het Overlegcomité opgeleverd ? Wat heeft u doen veranderen van houding omtrent de tenlastelegging van de kosten, die nochtans noodzakelijk is geworden door het wanbeleid van de federale beheerders van de gebouwen ?

De voorzitter : Minister-president Somers heeft het woord.

Minister-president Bart Somers : Mijnheer de voorzitter, collega's, we hebben inderdaad vorige week, een dag voor het Overlegcomité, al een gedachtewisseling gehad, en we hebben toen samen de woordingsgeschiedenis van dit dossier overlopen. Ik heb toen ook duidelijk willen maken dat de regering in een tamelijk moeilijke situatie zit.

Er zijn drie spelers in dit dossier : de federale overheid, de Vlaamse regering en de Franse Gemeenschapsregering. Er moet een samenwerkingsakkoord tot stand worden gebracht tussen Vlaanderen en de Franse Gemeenschap, dat bij decreet moet worden bekrachtigd. Dan kan de federale overheid beslissen om de plantentuin over te hevelen. De federale overheid is daartoe bereid, maar kan niet handelen alvorens de Franse Gemeen-

Somers

schapsregering en de Vlaamse regering het samenwerkingsakkoord en de beide ontwerpen van decreet door het parlement hebben laten goedkeuren. Er werd een werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de Franse Gemeenschapsregering, de Vlaamse regering en de federale regering, die een akkoord heeft bereikt.

De ontwerpnotulen die daarvan werden opgesteld, werden door de Franse Gemeenschapsregering betwist. Ze heeft er afstand van genomen en gezegd dat ze het ontwerpakkoord van de werkgroep niet steunt. De redenen daarvoor zijn bekend. Een aantal mensen binnen de Franse Gemeenschapsregering zijn zeer ongelukkig over de beslissing om de plantentuin over te dragen.

Dit houdt in dat we in een moeilijke situatie zitten. De federale regering kan, tegen haar wil in, de tuin niet overdragen. De Vlaamse regering kan niet verder omdat ze geen afdwingbaar instrument heeft om de handtekening en de goedkeuring van de Franse Gemeenschapsregering en het parlement te bekomen.

Dit alles heeft ertoe geleid dat de gebouwen werden verwaarloosd. De federale regering is eigenlijk eigenaar en moet dus de plantentuin onderhouden. Nu zijn de mensen die er werken en de bezoekers slachtoffer van de situatie en het dispuut komt het patrimonium niet ten goede. Het is in die context dat we naar het Overlegcomité zijn gegaan.

Op die vergadering hebben we de federale regering ervan kunnen overtuigen om niet 1,2 miljoen euro maar wel 1,51 miljoen euro vrij te maken voor dringende onderhoudswerken. Er gaat 1.120.000 euro naar het plantenpaleis, 200.000 euro naar de restauratie van de oranjerie, 120.000 euro naar de compartimentering van de herbariumvleugel en 75.000 euro naar de oranjerie in Meise. Die vier zaken zouden in drie fasen worden uitgevoerd.

De restauratiewerken zijn ingrijpender dan het in stand houden van de huidige toestand of het terugbrengen naar de toestand zoals die was op het moment dat het Lambermontakkoord werd afgesloten. De lijst van de werkzaamheden wordt besproken met de Vlaamse regering. Wij moeten ons fiat geven. Dat is ook logisch. Anders zou de federale regering naast de nodige werken ook prestige- of overbodige werken kunnen laten uitvoeren, waarbij de factuur achteraf door ons zou worden betaald.

De vergadering over die werken wordt volgende vrijdag om 10 uur gehouden. Er wordt gewerkt met een prefinanciering. Indien op 31 december 2004 de overheveling niet is gerealiseerd conform het Lambermontakkoord, dan valt de factuur ten laste van de federale regering. Indien alles rond is voor 31 december 2004, dan is de Vlaamse regering bereid om de door de federale regering gedane kosten als een voorschot te beschouwen. Het gaat immers om werken waarover samen werd beslist.

We hebben ook afgesproken dat de Franse Gemeenschap opnieuw met ons rond de tafel zal zitten om de vier pijnpunten – het geschiedkundige deel, het aantal Franstaligen dat in de tuin kan blijven werken, de screening en het probleem inzake de eigendom – weg te werken. Mijn standpunt is dat we niet verder gaan dan hetgeen we hebben afgesproken. Wel ben ik bereid enige soepelheid aan de dag leggen. We gaan niet dwarsliggen als het bijvoorbeeld gaat om één Franstalige medewerker. We hebben afgesproken dat de zaak tijdens het volgende Overlegcomité opnieuw op de agenda wordt geplaatst. We zullen dan trachten een doorbraak te forceren.

De absolute deadline is het einde van het jaar. Dat heeft een voordeel. Als de Franse Gemeenschapsregering koppig vasthoudt aan het niet overhevelen van de plantentuin, dan pleegt ze woordbreuk. In ons constitutioneel stelsel is er geen juridisch instrument om de overheveling af te dwingen, aangezien het stelsel een constructief federalisme nastreeft, met respect en dialoog. Er is ook geen hiërarchie, zodat de federale regering het niet in de plaats van de gemeenschapsregering kan doen. Het is dus noodzakelijk dat de Franse Gemeenschapsregering haar engagementen correct nakomt.

Welke troeven biedt ons het systeem van prefinanciering? De Franstaligen die in de federale regering zitten, krijgen zo een – weliswaar bescheiden – belang bij een oplossing voor het probleem, want zonder blijft de factuur bij de federale overheid liggen. Vlaanderen mag hier evenwel geen prijs voor betalen, want het is iets wat we verworven hebben. Het is misschien niet het belangrijkste communautaire dossier, maar het is wel een symbool geworden. De Franse Gemeenschapsregering moet dan ook haar engagementen nakomen. Ze heeft op het Overlegcomité bevestigd dat ze dat wil doen, en dat ze de dingen in een open en constructieve geest samen met ons opnieuw wil bekijken.

Ik ga ervan uit dat wat we vorige week hebben bereikt, een stap in de goede richting is. Het is een bewarende maatregel. U hebt gelijk dat het geen de-

Somers

finitieve oplossing is, want dat kan er maar één zijn, namelijk dat de plantentuin van federale tot Vlaamse bevoegdheid wordt, zonder dat we daar een extra prijs voor betalen, en dat de vier problemen opgelost geraken in een constructieve sfeer.

Er zijn wel onduidelijkheden in het samenwerkingsakkoord. Vlaanderen heeft zich bereid getoond om dat vanuit een soepele houding te bekijken, en ik wil die soepele houding aan de dag blijven leggen, maar dan zonder af te wijken van de principiële belangen die Vlaanderen in dit dossier heeft. Dat is de enige houding die de Vlaamse regering kan innemen.

Als er na het einde van het jaar nog altijd een patstelling is, dan kunnen we juridische stappen overwegen. Dat blijkt nu niet nodig te zijn, omdat de federale overheid zich mee heeft geëngageerd om de onderhouds-, instandhoudings- en verbeteringswerken uit te voeren met haar eigen budget, zij het opschortend. Als er tegen het einde van het jaar een akkoord is, wordt dat bedrag van 1,5 miljoen euro door Vlaanderen gedragen. Het is op dat moment immers een Vlaamse bevoegdheid geworden, zodat we mee kunnen bepalen welke werken er worden uitgevoerd.

We denken dat dit een goede afspraak is, want de federale overheid zou instandhoudingswerken kunnen uitvoeren op een manier die Vlaanderen niet bevalt of die Vlaanderen niet interessant vindt. Het zouden ook onvoldoende instandhoudingswerken kunnen zijn, zodat de factuur bij de overdracht voor Vlaanderen hoger wordt. Nu is er echter tussen de federale en de Vlaamse regering afgesproken dat er goede instandhoudingswerken worden gedaan, waarmee we het eens kunnen zijn, en die ook betaald worden door de federale overheid. Als het probleem op 31 december is opgelost, dan nemen we de factuur over. Dat is een aanvaardbare regeling, waarmee we de belangen van Vlaanderen kunnen verdedigen.

De voorzitter : De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Mijnheer de minister-president, ik vraag me met een zekere gêne af of u nu wel meent wat u zegt. Het dossier zit immers heel anders in elkaar. We staan weer nergens. In het Lambermontakkoord is de verbintenis aangegaan dat er een overdracht zou gebeuren. Er was ook een akkoord over de voorwaarden van die overdracht bereikt in een werkgroep en besproken in het Overlegcomité. Achteraf werden de notulen

daarvan echter betwist, zoals wel meer gebeurt met overeenkomsten in vergaderingen van het Overlegcomité.

Nu moeten we opnieuw over de vier betwiste punten onderhandelen. Ik ben het met u eens dat het niet gaat om een personeelslid minder of meer, of om andere details, maar er is nog niets. Waarom is daar niet verder over gesproken ?

Het akkoord over de kosten is werkelijk hallucinant. Een eigenaar is wettelijk verplicht zijn eigendom te onderhouden, en is strafrechtelijk vervolgbaar als hij dat niet doet. Nu krijgt hij de toelating dat te doen met de toezegging dat wij het zullen terugbetalen, terwijl we eigenlijk een boete zouden moeten opleggen omdat het goed slecht onderhouden is.

Het hangt ons boven het hoofd dat er helemaal geen akkoord komt, met het voordeel dat we dan de factuur niet moeten betalen. Maar we zijn dan ook geen eigenaar geworden. Het zou er nog aan mankeren dat we dan de kosten betalen die veroorzaakt zijn door de schuld van de federale overheid.

We zijn opnieuw verzeild geraakt in een prachtig, hallucinant Belgisch verhaal, waarin we elkaar kunnen beschuldigen van alles en nog wat. In alle geval is het duidelijk dat de onderhandelingen rond het Lambermontakkoord niet goed zijn gevoerd. We hebben dat toen ook gezegd. De feiten bevestigen dit. Wij, die ver van die tuin wonen, zien die graag. Het is spijtig dat door een dergelijke Belgische discussie een deel van het patrimonium, waarmee we op het internationaal vlak scoren, hiervan het slachtoffer is.

Mijnheer de minister-president, u hebt me er spijtig genoeg niet van overtuigd dat de oplossing die uw regering heeft uitgedokterd de goede is. Ik zeg er wel bij dat we ten gronde tevreden zijn dat er eindelijk onderhoudswerken zullen worden uitgevoerd. Dat is wellicht het belangrijkste.

Minister-president Bart Somers : Mijnheer Loones, ideaal zou zijn als de Franse Gemeenschap zou doen wat ze moet doen. Ze weigert dat echter te doen. De Vlaamse regering heeft geen middelen om haar te verplichten de engagementen die ze heeft genomen na te komen. Vanuit constitutioneel oogpunt kan dat niet.

Op het Overlegcomité heb ik erop toegezien dat er een oplossing werd gevonden voor de instandhoudingswerken. Dat is ook gebeurd. Ik wilde ook

Somers

geen Vlaamse toegevingen doen over fundamentele uitgangspunten. Op het Overlegcomité heb ik geen enkele Vlaamse toegeving gedaan.

Ik had graag de mogelijkheid gehad om de Franse Gemeenschap te dwingen om te doen wat ze moet doen. Die mogelijkheid is er echter niet. Mijnheer Loones, ik nodig u uit me een andere strategie te adviseren. Vanuit een politiek-separatistisch scenario, waar ik alle respect voor heb, kan een dergelijk dossier anders worden bekeken. Dan is dit het zoveelste bewijs dat dit land onleefbaar is en dat onze wegen moeten scheiden. Het zal wat afhangen van het kartel waarvan u deel uitmaakt, maar in Vlaanderen is er tot hiertoe geen meerderheid voor dit scenario. Wij proberen meer de weg van de dialoog te volgen.

Mijnheer Loones, ik begrijp uw frustratie over de houding van de Franse Gemeenschapsregering. Ik heb altijd geleerd dat een politieke afspraak moet worden nagekomen. Als er onduidelijkheid is, dan mag die niet worden gebruikt om niets te doen. Dan moet gezocht worden naar een oplossing die in de geest ligt van het akkoord. De Vlaamse regering heeft zo gehandeld. Over bepaalde zaken kan

zelfs met kwade wil niet worden gezegd dat er voor verfijningen moet worden gezorgd. De Vlaamse regering heeft zich soepel opgesteld. De Franse Gemeenschapsregering gebruikt die onduidelijkheid om de boel te laten verrotten. Dat is een onaanvaardbaar uitgangspunt.

Dit dossier is een relatief onbelangrijk dossier ten aanzien van de andere uitdagingen waarvoor ons land staat. Het is een symbooldossier. We verwachten dat de Franstaligen een positievere en meer constructieve houding zullen aannemen. Ik ben daar niet zeker van.

De heer Jan Loones : Mijnheer de minister-president, ik stel mijn vraag niet vanuit een separatistische invalshoek. Het gaat over een overeenkomst, namelijk het Lambermontakkoord, en de correcte uitvoering ervan. Ik heb enkel over de wettelijke middelen gesproken die wij ter beschikking hebben in dit en in andere gevallen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.18 uur.*
